

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2020

Destinace (země, místo): provincie Chaco – Argentina, Paraguay

Jméno, příjmení: Pavlína Řeháčková

Obecné informace

Provincie Chaco leží na severu Argentiny. Během roku je počasí převážně velmi teplé, v létě může teplota dosahovat až 45 °C (období prosince, ledna a února). Zima je poměrně mírná, ale s ohledem na absenci jakéhokoliv topení, není příliš příjemná. Typické jsou pro tuto oblast silné větry, které zároveň výrazně ovlivňují teplotu vzduchu. Proto je pro Chaco typické časté střídání teplot. Můžeme mluvit až o extrémních výkyvech, kdy se během dvou dnů změní teplota např. o 15 °C. Na venkovní teplotu mají vliv také prudké srážky, které zároveň znesnadňují pohyb po městě kvůli zatopeným silnicím. V roce 2020 ale Chaco sužovalo extrémní sucho, 8 měsíců nepršelo. Sucho bylo doprovázeno uměle vytvořenými požáry, které velmi zhoršovaly místní ovzduší.

Provincie Chaco je poměrně málo obydlená oblast. Jejím hlavním městem je Resistencia a druhým největším městem je Presidencia Roque Sáenz Peña. Většina obyvatel se živí zemědělstvím a chovem dobytka.

Učitel se do míst svého působiště dopravuje zpravidla autobusem. Všechny oblasti jsou propojeny celkem dobrými autobusovými spoji. V případě delších vzdáleností je možné létat z Resistencie do větších měst Argentiny (Buenos Aires, Córdoba, Salta atd.). Rok 2020 byl však z důvodu pandemie odlišný. Všechna autobusová a letecká spojení byla zrušena a částečně obnovena byla až v listopadu 2020. Učitel tedy pobýval celý rok v Presidencia Roque Sáenz Peña a jedinou možností představovala automobilová přeprava.

V tomto školním roce bylo ubytování učitele zajištěno v menším domečku v centru města, který vlastní jeden z českých krajanů. V domečku se nachází ložnice, kuchyňka, jídelna – pracovna, koupelna a dva malé dvorečky.

Učitel je smluvně vázán vyučovat v následujících 4 místech: v Presidencia Roque Sáenz Peña, v Resistencii, v Pampa del Indio – v případě zájmu (vše provincie Chaco – Argentina) a v Paraguayi.

Obecně lze říct, že výuka českého jazyka probíhá pravidelně od začátku března do poloviny prosince. V lednu a únoru jsou prázdniny, kdy výuka probíhá dle domluvy se studenty v omezené míře nebo neprobíhá vůbec.

Specifický rok 2020 – působení učitele v destinaci během pandemie

Práce krajanského učitele v roce 2020 byla zcela odlišná od let předešlých. K vytvoření reálné představy o běžné situaci v destinaci doporučuji k přečtení závěrečné zprávy z předchozích let.

Argentina byla jednou ze zemí s nejdelší celostátní karanténou na světě. Karanténní omezení nastala již v březnu a trvala po celý rok. K jejich částečnému uvolňování došlo až ke konci roku. Docházelo i k uzavírání vstupu do měst a úplnému omezení cest mezi Presidencia Roque Sáenz Peña a dalšími městy, stejně tak nebylo možné cestovat do Paraguaye.

Negativním důsledkem pandemie při výuce češtiny bylo znemožnění výuky seniorů, kteří nebyli schopni používat virtuální formu komunikace, stejně tak nastal problém i u dětí, které mají v Chacu a zvláště pak v Paraguayi horší přístup k internetu a počítači a současně byli také zahlceni domácími úkoly z jejich škol. Výuky se tak účastnili převážně dospělí studenti. Výhodou online lekcí byla možná účast studentů ze všech částí Argentiny, čímž narostl počet zájemců o nemalé číslo.

Výuka byla rozdělena dle úrovně znalosti češtiny studentů, dle jejich studijních schopností a cílů a také s ohledem na jejich bydliště. Studenti z Presidencia Roque Sáenz Peña a Resistencie měli většinou výuku oddělenou od ostatních studentů z jiných měst, aby pak mohli snáze navázat na prezenční výuku. Vytvořila jsem také několik hodin s intenzivnější výukou, kterých se účastnili studenti s ambicemi vycestovat za studiem či prací do ČR.

Studijní skupiny – online výuka:

1. Skupina: dospělí – začátečníci – Sáenz Peña (90 minut 2x týdně): 5 – 8 studentů
2. Skupina: dospělí – začátečníci – Resistencia (90 minut 1x týdně): 3 – 10 studentů
3. Skupina: dospělí – začátečníci – mix Argentina I (90 minut 1x týdně): 10 - 20 studentů
4. Skupina: dospělí – začátečníci – mix Argentina II (90 minut 1x týdně): 4 - 15 studentů
5. Skupina: dospělí – začátečníci – int. výuka – mix Arg. I-III (60 minut 3x týdně): 2 – 5 studentů
6. Skupina: dospělí – falešní začátečníci - Sáenz Peña (90 minut 1x týdně): 2 – 5 studentů
7. Skupina: dospělí – mírně pokročilí – Resistencia (90 minut 1x týdně): 2 – 4 studenti
8. Skupina: dospělí – mírně pokročilí – mix Argentina (60 minut 2x týdně): 2 – 6 studentů
9. Skupina: dospělí – středně pokročilí – S. Peña + Res. (60 minut 1x týdně): 4 – 5 studentů
10. Skupina: dospělí – pokročilí - Sáenz Peña (60 minut 1x týdně): 1 - 2 studenti
11. Skupina: dospělí – pokročilí – Resistencia + mix Argentina (90 minut 1x týdně): 2 – 4 studenti

Presidencia Roque Sáenz Peña

Presidencia Roque Sáenz Peña je více jak stotisícové město (2. největší v provincii Chaco). Ačkoliv se jedná o velké město, služby dostupné ve městě se spíše rovnají menšímu městu u nás. Ve městě je však veškerá občanská vybavenost. Obyvatelé se mohou přepravovat městskou hromadnou autobusovou dopravou a z autobusového terminálu vyjíždějí spoje do většiny velkých měst Argentiny. I přestože se nejedná o turistickou destinaci, lze zde najít několik zajímavých míst. Jsou jimi městské lázně, městská katedrála či zoologická zahrada.

V Sáenz Peña se nachází jedna z největších krajanských komunit v Latinské Americe. Z tohoto důvodu se jedná o hlavní působiště učitele českého jazyka. Funguje zde významný spolek Unión Checoeslovaca, v jejímž čele je předseda Roberto Marcelo Bubenik. Místní spolek disponuje budovou, ve které lze najít muzeum, jazykovou učebnu, taneční sál, kancelář a společné prostory. Součástí areálu je i velká budova, ve které se nachází velká kuchyň a sál s jevištěm. Ve venkovních prostorách se nachází hřiště a rozsáhlá plocha pro pořádání venkovních oslav.

Významným pilířem spolku je folklórní taneční soubor Moravanka, který je složen ze 4 skupin: dětí předškolního věku, dětí, adolescentů a dospělých. Nejdůležitější skupinou jsou adolescenti, kteří tančí téměř na profesionální úrovni. Moravanka vystupuje nejen v oblasti provincie Chaco, ale účastní se i dalších významných festivalů imigrantských kultur. Úkolem krajského učitele je účast na některých z těchto akcí a spolupráce s lektorkou tance Melanie Ayelén Gutierrez Rath např. při výběru hudby a překladech písní. Aktivita tanečního souboru byla letos omezena na minimum, tanečníci měli jen velmi redukováný počet zkoušek a všechna veřejná vystoupení byla zrušena.

Někteří členové souboru Moravanka (foto autorka)

Starší generace krajanů běžně dochází na zkoušky pěveckého sboru *Melodie*, který prezentuje české a slovenské písně během akcí pořádaných v Sáenz Peña. Každým rokem se usilovně snaží inkorporovat i mladé členy spolku, to se však příliš nedaří s ohledem na výběr hudebního repertoáru. Budoucnost sboru je nejistá, protože jeho členové každoročně ubývají a v roce 2020 byla jeho aktivita zcela přerušena.

Skoro již tradicí se stalo také každoroční zkoušení divadelní hry, tento rok však i tato aktivita byla omezena. Vřele doporučuji se k této aktivitě navrátit. Ve spolku se herecké složení každým rokem obměňuje, ale skalní představitelé vždy zůstávají. Jsou jimi například krajan Carlos Jurasek či Silvia Noemi Kniz.

Výuka českého jazyka probíhá za normálních okolností v prostorách Unión Checoeslovaca. Jazyková učebna je vybavena velkou bílou tabulí, větší černou tabulí, menší bílou tabulí, dataprojektorem, reproduktory a odbornou knihovnou. V kanceláři Unión Checoeslovaca je také dostupný počítač a tiskárna.

V roce 2020 prezenční výuka češtiny trvala pouhé dva týdny a poté jsme museli přejít na online formu. Ačkoliv se online výuky účastnili krajané z celé Argentiny, snažila jsem se vytvořit lekce oddělené pro studenty ze Sáenz Peña, aby tito studenti mohli v příštím roce společně navázat na prezenční formu.

Na konci roku obdrželi všichni úspěšní absolventi kurzů certifikát. Někteří z nich přišli i na jeho tradiční předávání, které však bylo letos početně omezeno.

Někteří studenti po závěrečném předávání certifikátů (foto Melanie Ayelen Gutierrez Rath)

Během roku jsem docházela do spolku poměrně sporadicky, protože byla jeho činnost zcela přerušena. Absenci tradičně pořádaných oslav státních svátků, důležitých výročí a dodržování českých tradic jsem se snažila vynahradiť vytvářením videí pro kanál YouTube (*Checo en Chaco*), někdy za účasti studentů, či publikacemi na Facebooku (*Checo con Pavlína*). První oficiální akcí organizovanou spolkem a učitelem byla oslava 28. října, během níž byl uspořádán slavnostní akt před sochami T. G. Masaryka a M. R. Štefánika. Druhou v řadě pak byla událost, při které jsme spojili oslavu sv. Mikuláše s vánočním kurzem vaření a předáváním certifikátů.

Oslava 28. října – první veřejná událost organizovaná spolkem během pandemie (foto obecní fotograf)

Resistencia

Resistencia je největší město provincie Chaco, ležící na hranici s provincií Corrientes.

V Resistencii působí spolek *Asociacion Civil Bratři Všichni*, jehož předsedou je Carlos Klepacek. Většina aktivit se odehrávala právě v domě pana Klepáčka. To se od roku 2019 zkomplikovalo, jelikož se jeho rodina musí starat o jeho matku, jednu z nejstarších žijících českých krajanek v Chacu. Spolek není tak početný, ale za normálních okolností je velmi aktivní. Z větší části je složený z kolektivu mladých lidí, bývalých vysokoškolských studentů, kteří dávají spolku progres a

jsou zároveň součástí hudebně taneční skupiny *Conjunto Kořene del Chaco*. Tento soubor pravidelně prezentuje českou a slovenskou kulturu během svých hudebně tanečních vystoupení.

Výuka češtiny probíhala v roce 2020 online. V předchozích letech se uskutečňovala každý pátek v budově *Departamento de Idiomas Modernos*, jež je součástí UNNE (*Universidad Nacional del Nordeste*). Během prezenční výuky měl učitel k dispozici bílou tabuli, video přehrávač a televizní obrazovku, kterou je možné propojit s počítačem. Online výuka probíhala také v pátek a studijní skupiny byly zachovány tak, aby opět později mohly navázat na prezenční formu výuky.

Studenti mohou oficiálně studovat 5 let a získat certifikát. Někteří studenti se však účastní výuky již řadu let. Výuka se zde řídí akademickým rokem a na konci zimního a letního semestru se dělají písemné a ústní zkoušky.

Mimo online výuku češtiny jsem se účastnila v roce 2020 virtuálních aktivit. Uskutečněna byla například virtuální konference pořádaná oddělením *Subsecretaría de Interculturalidad y Plurilingüismo* na téma „Vícejazyčné zkušenosti v různých kontextech“ (*Experiencias plurilingües en contextos diversos*) nebo konference pořádaná spolkem *La Danza nos UNNE* na téma „Tance a kultura spolků“ (*Danzas y cultura de las colectividades*).

Virtuální konference na téma „Vícejazyčné zkušenosti v různých kontextech“ (foto autorka)

Pampa del Indio

Malé město na severu provincie Chaco, které leží poblíž řeky Bermejo.

V Pampa del Indio již několik let výuka neprobíhá z důvodu nedostatku žáků. Žije tam rodina Verlíků, kterou učitel jezdí navštěvovat a stýká se s nimi během jejich návštěv v Presidencia Roque Sáenz Peña. V roce 2020 z důvodu omezení proběhla návštěva pouze jednou.

Úroveň znalostí českého jazyka v této rodině je vysoká, proto by bylo dobré v budoucnosti výuku češtiny obnovit. Nejvýraznější osobností je pan Blahoslav Verlík, který přišel se svou rodinou v roce 1962 ze srbského Velkého Srediště, kde žily v té době převážně české rodiny.

Villa Angela

Větší město, které leží asi 100 km jižně od Presidencia Roque Sáenz Peña.

Ve městě bydlí menší skupina českých krajanů, která nevykazuje žádnou aktivitu. Jediným krajanem, který se aktivně zajímá o českou kulturu a komunikuje s krajanickým učitelem, je Javier Křeháček, učitel španělského jazyka a literatury, který však od října 2019 studuje v Praze. Během

působení pana Křeháčka proběhly v předešlých letech dvě přednášky na téma český jazyk a česká historie. Po návratu pana Křeháčka by bylo dobré tuto spolupráci obnovit.

Oberá

Oberá je největší město argentinské provincie Misiones.

V Oberá se nachází další významná krajanská komunita. V roce 2019 sem učitel zajížděl příležitostně na výuku při cestě do Paraguaye a napomáhal tak ve výuce místnímu učitelí. Výuku vedl pan Samuel Arrendo Córdova, který bude mít jistě zájem výuku opět obnovit. Z hraničního města Posadas cesta trvá 1,5 hodiny. Úkolem vyslaného učitele je spíše výpomoc panu Samuelovi, poskytnutí rad, jak postupovat během výuky, předání nějakých studijních materiálů a osvěžení výuky vlastní přítomností.

Učitel je místní komunitou zván na různé oslavy, zvláště pak na *Fiesta Nacional del Inmigrante*. Festival je každoročně pořádán na začátku září a je považován za jeden z nejvýznamnějších festivalů svého druhu v Argentině. V roce 2020 k jeho pořádání přirozeně nedošlo.

Paraguay

Do Paraguaye jsem v tomto školním roce nemohla zajíždět z důvodu uzavření hranic s Argentinou. Tím se bohužel značně omezila spolupráce s českými krajany, kteří příliš nevyužívají online komunikaci. Učitel za normálních okolností může zajíždět do Coronel Bogada, Encarnaciónu a případně také do Carmen del Paraná.

Coronel Bogado

Jedná se o malé městečko, které je spojeno pravidelnou autobusovou linkou s Encarnaciónem. Cestování mezi městy trvá méně než jednu hodinu.

V předešlých letech probíhala výuka pouze v Coronel Bogadu v domě rodiny Mašků. Jednalo se vždy o několik vyučovacích dní v závislosti na domluvě s rodinou. Žáci byli rozděleni do dvou skupin – děti a dospělí. Učitel se někdy také účastnil událostí pořádaných krajanským spolkem *Asociación Cultural de Checos y Eslovacos de provincia Itapúa* nebo místním slovanským spolkem. Pan Jaroslav Mašek je hlavním propagátorem české kultury v Paraguayi. Avšak s narůstajícím věkem pana Jaroslava Maška a jeho manželky Ludmily Maškové, kteří představují důležitou pomoc při organizaci výuky, je komunikace a plánování výuky složitější.

Encarnación

Větší pohraniční město, které leží na břehu řeky Paraná.

V Encarnaciónu pro nedostatek žáků výuka neprobíhá již několik let. Učitel sem jezdí pouze na návštěvu do domu krajana Daniela Marka či do automechanické dílny, kterou pan Marek vlastní se svými dvěma bratry a vypomáhají v ní další členové rodiny.

Carmen del Paraná

Malé městečko, které leží mezi Encarnaciónem a Coronel Bogadem.

Výuka zde neprobíhá již několik let, zanikla se zrušením místa samostatného učitele v Paraguayi. Stále se zde však nachází skupina českých krajanů. Bylo by dobré zkusit obnovit alespoň kontakt s místními krajany.

Asunción

S některými krajany v Asunciónu probíhala komunikace pouze elektronicky.

Kromě výuky češtiny se učitel musí věnovat dalším aktivitám, které zahrnují překlady španělských textů do češtiny, studentům zprostředkovává veškeré informace o studiu v České republice (o letních kurzech českého jazyka pro krajany, o možnostech studia v ČR), vypomáhá v komunikaci s českou ambasadou v problematice týkající se udělení občanství a víz a vypisuje žádosti o granty. Za normálních okolností je důležitou složkou také organizace a aktivní účast na oslavách a událostech spojených s českou kulturou a krajanskou tematikou. Důležitým úkolem učitele je také být dobrým společníkem a přítelem krajanů, což napomáhá šíření dobrého povědomí o Češích a České republice a zároveň to rozšiřuje prostor pro další možnou spolupráci.